

Э К С П Р О М Т

Арбан хэдий галтай
Нархата сэлэндээ...
Наһаа дүүрхээ аантай
Аглаг дайдын сэлгэндэ!
Олон үнгын машиннууд
Ондоолшоор хүндлээ.
Ойн соорхойдо мүнэнүүд
Онилзооор мүнэнүүд.

Харин нархадай хангал
Хаана хулжаа харгем...
Ханг буушаан дугые
Харайхаа айнаа...
Халаг!

Аян замда гарахала
Бэлдэж хуухадаа,
ходо
иргал юумэ, нэгэл юумэ
маргалан шэнгиб.
Зайна орилонхой

шумуул, шорой бугуй
ногоохон, нэбшээтэ
эли тодоор наах...
наана ядан зүйлс...

Бэлдэнэ аяндаа
Бишыхан гэнэгаз сонго
Багтана элдэб юумэ
Зүүрор
Бүдэрэн нэгэл юумэ
булан бүхэлнөө,
забнар бүхэлнөө
үй түмэн ноодор гтээ
адуулна бүдэгэр наах

Үгэ гү тэрэ, наһаан
Дугуйл хүчүүд,
дугуйл нугахид,
наһаан нэгэлн үгэ
намһаа,
имагтал наһаа

газар дээгүүр,
замбуулингаар

дурасхаални
Бодол гү, наһаан

ШЭНЭ ШҮЛЭГҮҮДЭЭ

Хуби заяанай соорхой
Одоохон наһанай орооно
Нэжээд хошоодоор
Нүхэ руу адхан аашална.

Нэрынь мартаһан
Нюдоороо үүлэнгүй,
Алганайнгаа галаар
Зугалһанаа

Ошоһон сагай харгы харан,
Ушэрнэб дурасхаан
Ооглоноб үдэр
Урхирнэ харгын тооһон.

Хэзээ, хаана, юу хэзээ
Түсблэхээр сэсэн
Хаагуур жаргалаа
Тоолон мэдээх ухаагүйд...

Нэрынь мартаһан
Нюдоороо үүлэнгүй,
Алганайнгаа галаар
Зугалһанаа

Жаргални байгаа гэхэмни
Али жаргални сэсэн гү!
Эхын нодрншүү-нодэн соо
Аанам наһанай бодол

Энэрхигээр хүлээн гү!
Дэлхэй дээрэ ажанууһан
Үдэр бүхэнөө, һүнн бүхэнөө
Үе сагай оршолонто

Дууһынь түүжэ, шэнэ
Суг мүшэды бадараанаб.

Э Н Э
ХУУДАНАМНАЙ:

* Бэри хадам эхэ хоёр
рой харилсаан тухай.

* Залуу зохёолшын
шэнэ шүлэгүүд.

* Мэдээжэ драматург
гын 50 жэлэй ойдо.

* Арадай аман зохёол
мүнөөнэй маягаар.

* «Хун шубуун» гэжэ
ном тухай ханамжа.

«Буряд үнэн» газетин февралын 7-ной номерто «Буряд арадай үрэлнүүд» гэхэн Сергей Бабурев Булат Жанчивов хоёрой статья ехэ һонирхолтой байна. Мүн энэ, статья тухай бэшээн уншагдай ханамжанууды би дэмжэнэб.

«Буряд арадай үрэлнүүд» гэхэн ном хэблэгдэе һаа, илан-и...

«БҮРЯД АРАДАЙ ҮРЭЛНҮҮД» ГЭХЭН СТАТЬЯ ТУШАА

МИНИИ
НАМНАМЖА

Гаяа буряад хэлэнэй багшана-рай «стол дээрэй ном» болохо хон. Эртэ урда саһаа хойшо, үеһөө үедэ дамжаһан үрэлнүүд, оһонгон үгэнүүд буряад хэлэнэй хэсхэл гү, али класскаа гадур үдэрлэһэн үгэнүүд хэблэгдэе тухай шэрүүжэ байгаа да. Эхэ хүүмүүдүг үдэ шаһартай байдаг.

Бидэ, буряад хэлэнэй багшанаар, хургаһадайнгаа тухайлажар арадай аман зохёол үнэйн суглуулдаг байгаабди, мүнөөшье залуу багшанаар суглуулна ёһотой. Жэшээнь, манай Барханий дунда һургуулин буряад хэлэнэй багша энэ ажалда ехэ анкарал табидат. Манай эхилһэн ажальте Елизавете Антлонова Очировагийн улам сөһөн байнаар үр гэгдэлүүдэндэ би ехэ баргтай байдагби. Барханий дунда һургуулида буряад хэлэн ехэ һайнаар заагдана.

Республиканы олохон дунда һургуулинууда буряад хэлэнэй багшанаар арадай аман зохёол суглуулалгада а н х ралла табидат. Тимһээ «Буряд арадай үрэлнүүд» гэхэн ном хэблэгдэ үгэхэнөө урид буряад хэлэнэй һайнаар заагдаг һургуулинуудаар ябажа, суглуулһан арадай аман зохёолнуудай танилсаа һаань, һайн жэжэ һанагдана. Юндэб гэхэдэ, нотаг нотагай үрэлнүүд ондо ондо байдаг.

Би 40 жэлэй туршада эхин классуудта, 4—10 классуудташье буряад хэлэ зааһан байнаб. Буряад хэлэнэй хэсхэл нүүдэ «Нирхолойгоор үн гэрээх гэлэ, үгыһье һаа, зохид хоорлодо, лекци хэсэ гээ һаа онһон үгэнүүд болох үрэлнүүдэ хэрглэхэдэ һайншье, аша үрэ эхэтэйшье байдаг һэн.

Үрэлнүүд гэхэмнэй арад зоний түүхэтэй нагта холбоһотой, элинсэг хулинсагуудһанманай манай үе болотор дамжаан, сашаада аша гүшанартаманшье дамжажа байна.

Тимһээ түрэл арадайнгаа үрэлнүүдэй суглуулбариние ном болгохо дурдхал дэмжээд, тэрэниие бэлдэжэ байһан авторнуудай ажалда амжалта, ажабайдалһан зол жаргал, бэрын элүүры хүсээ!

Б. БУДАЕВА,
Буряадай АССР-ий һургуулин габьяата багша, пенсионер.

Александр Вампилов тухай

СОВЕТ ОЮУН БЭЛИГТЭ ДРАМАТУРГ АЛЕКСАНДР ВАМПИЛОВ МҮНӨӨ МЭНДЭ БАЙГАА НАА, НАЯЛ ТАБИ НАҺАА ГҮЙСЭХЭ ҺЭН.

«Оройдоол 35-тайдаа, хайран залуугар тэрэ наһанһаа нүгшөө. Зүгөөр тэрэнэй бэшээн драматическа зохёолнууд совет театрална искусствын хөгжэлтын шата боложо, мүнөө үеын литературда шэнэ хуудаһа нэгээ. «Вампилов театрт» гэхэн ойлого иматгал манай оройной бэшэ, харин хайр гүрэнүүдэйшье театрална ажал ябуулгашадай сэдхэл ухаанда үндэһэнөө.

1960 ондо, Валентин Распутинһаа нэгэ жэлээр һуулаа, Александр Вампилов Эрхүүгэй урхуйн университетэй хэлэ, бэшэгий факультет дүүргэһэн юм. Тэдэрнэ оюулаа «Советская молодежь» газетин редакция ажалтайнгаа номтар эхилээ. Журналистаар хүндлэн үе сагаа ялаа гэмэ фельетонүүд, очеркүүд, богонихон рассказууд соогоо тэрэ дурдажа бэшэһэн байдаг. Имагтал тэндэ худалжэ, эрээдэйн зохёолшо ажабайдалтай танилсаһан, үнэһэнэй абарн Николлаев Валентиновичий дурдажа Валентиновичий статьяе онсолон тэмдэглэхээр Москва шаһарай Балашка тосхондо мүнөө ажануудад, партин ветеран Базыр Николаев «Ехэ юумэн холоһоо хардагдаг» гэжэ нэрлэгдэһэн тэрэ статья соогоо эхэ хүүмүүн нэгээдэ бага наһан тухай, үг хөбшын 50 жэлэй ойдо зорюула, уран говор тухээрһэн выставка районийгоо библиотекэ соо дэлгээ. Тус выставкын «Дуряа бүгдэд мэдүүлн» гэхэн хуби соо Александр Вампилов ажабайдалтай болон ажалтай номтарта зорюулагдһан номууд, элдэб материалууд, түрэлхидийн, нүдэндэйн дурдагланууд олоной үзэмжидэ табигдана. «Наһан сэдхэлдэ этгэдэг һэнэ гэхэн бүлэглэлдэ — Вампиловэй бүхэл зохёолнууд оруулагдаа. Элдэб жэлүүдтэ хэблэгдһэн пессонүүднэй, рассказууд болон фелетонүүднэй, газетта барлагдаһан бусад материалууднэй энэ суглуулгандэ, журналистууд драматург тухай юун гэжэ бэшгэдэб — тэрэниие библиотекын уншагшадие хангадаг табгые дагша С. Данилова тухай хабтаһан соо эхэ суглуулдаг байна. Эдэ материалууд соогоо Александр Валентиновичий түрэлэн аба Базыр Николаев Вампилов дурдажа статьяе онсолон тэмдэглэхээр Москва шаһарай Балашка тосхондо мүнөө ажануудад, партин ветеран Базыр Николаев «Ехэ юумэн холоһоо хардагдаг» гэжэ нэрлэгдэһэн тэрэ статья соогоо эхэ хүүмүүн нэгээдэ бага наһан тухай, үг хөбшын 50 жэлэй ойдо зорюула, уран говор тухээрһэн выставка районийгоо библиотекэ соо дэлгээ. Тус выставкын «Дуряа бүгдэд мэдүүлн» гэхэн хуби соо Александр Вампилов ажабайдалтай болон ажалтай номтарта зорюулагдһан номууд, элдэб материалууд, түрэлхидийн, нүдэндэйн дурдагланууд олоной үзэмжидэ табигдана.

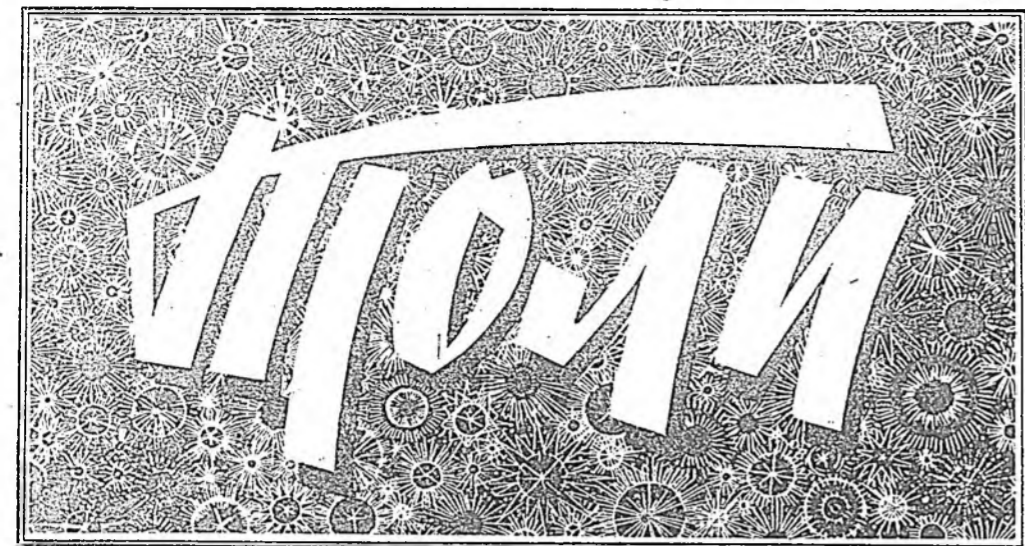
АРАДАЙ ДУУН АЯЛГААР

Һараантай голнай
Һайрам үһанууркни
Һайнаар нарикууһа
Партиин тогтоолрой
Жогдхэн үһанууркни
Жошээтэ турган аман
Журам зааварины

Улаабар талаара
Уһанууркни оролдоһа
Ударник габашага
Уралайн тургадункни
Шанаа талаара
Шадамар мөлсөркни
Шамбай хурдан
Шадабари мэрлэжэ

Худан голнай
Хурдан мөлсөркни
Хамгаараа хүдэлһа

Коммунизм шугуй
Хэжэгийн районий
Һайханай хүдэркни
Һэй эхэбхитин, эхэбхитин
ран В. АСАЛХАНОВИ

ХАДА ШЭНГИ
ХАДАМ ЭХЭ

Х АДАМ ЭХЭ бэри хоёрой харилсаан... Хөдөм эхэ хурган хоёрой харилсаан... Гетелэгдэһэй далай шэнгээр, дэбэгдэһэй дэбөөн мэтээр энэ харилсаан зарим зондо һангагдаг. Зарим ушарта хадам эхэ бэри хоёр гү, али хадам эхэ хурган хоёр хөсрөндөө хөмөротоһон байхаа һанадаг.

Харин минии хадам эхэ хада шэнги тэноун хүн байгаа. Минии хадам эхэ хада Буряадай мэдээжэ уран зохёолшо Ким Цыденовой эхэ байгаа. Хүбүүнэйгээ бэриһэн худар молон гэртэ ашаһараа ехэ болгоосоод, ашаһаа гэрһан ашансараа хараад, һөхөн наһанһаа нүгшөө. Хани нүхэрөө алдэжархад гурбан хүүбүүтэй, хөдөм эхэнтэй үлшэхэдөө, өөрынгоо түрэн эхэе үргэһэн шэнгээр хадам эхээ үргэжэ, хойноһон гарахад даа гэхэ өөрөө өөртөө тангарилһан хүн. Һаа гэратай болоторнэй эхэнтэй шадалаараа үргэжэ, хойноһон гараад байхада, өөрөө үргэһэн тангаригтаа хурөөб гэжэ хэлэхэ эрхэтэйб.

Би өөрөө эхэгүй өөдөө болонһон. Магад, тимһээ хадам эхээ хайрладаг, дүмэдэж байгаа гүб? Юрэдөө, амиди байхадан, хадам эхэнтэй урдаһа эхэнтэй шэрүүн үгэ хэлээгүйб даа, энэ нүхэд гэршэлэх.

Төдшье ганса хүүбүүгээ алдһан эхэмнэй үхүбүүдэмнэй энэрхэ, намайа басан мэтэ һанажа, һайхон үгээ хэлэжэ һуудег һэн. Нүхэрэйгөө һаа баршахада, би үнэн дээрэ юрэнкни дунда эрдэмтэй, энэ гэхэ нэрлэгдэһэй хүн байһан байгааб. Тимһээ Доржид Багваровай нэрмжэтэ багшанар институтта заочноор орохо багтай болоо һэн. Ээлжээтэ шалгалтаа бариха гэжэ табан жэлэй туршада хэды дахин гоор эрдэг байгааб даа! Тимһээ үхүбүүдэ эхэнтэй эхэнтэй орохдо, һаана амархан номоо үзэгшэ бэлэйб, тэрэ үедэ эхэмнэй үшөө хүнгэн, үхүбүүдэ зонхилоод, ажалла сахад байһаа бэлэй. Одоо татлоогүйхэн шахуу ябажа, институт дүүргэжэ, түүхын багшын дипломтой болоо һэнби.

Би мүнөө өөрөө бэри буулгаһааб, баһал хадам эхэ болонхойб. Харахада эхэнтэй хэнтэй гэхээр, хоншуу һайхан хангалтай аша басан уржага байхай. Одоо үлгэрэй хэлээр хэлэлэй, тэрэмнэй үдэр бүри үндэжэ, һара бүри һаржайжа байна даа.

—Урдандаа басан хүн хадада гаража, бэри боложо хари аялда буухада, хадам эхэ эсэргэнгээ хүлдэ нүргэжэ, үрэлнөөн дууладаг байһан юм гэхэ. Хөдөмүүдэй хэлэдэ үрэлнүүдөө үе сагта тааралданхай һэн бээ:

Хүнхөөдөр дүүрэн үхүүбү түрэнжэ,
Хүндэтэ үгыһанай залгаарай,
Хөрвөгөөр дүүрэн хони үдхэжэ,
Хотонсо баян болгоорай.
Орохо наранда хүсэгдэнгүй,
Гаража наранда гэртангүй,
Орой унотожэ,
Эртэ бодожэ,
Хайшада хөхөхөгү гэртай,
Ажалда эсэргэнгү бэзтэй,
Хөдөмүүдэй урдаһа
Харан аялаа хөхөлөнгүй,
Үбгэнэйгоо урдаһа
Үгэ хүндэлэжэ эхэлэнгүй,
Абаһаидал аниргүй,
Үхэртэй үггүй абаарай...

Гэхэ мэтэн үрэлнүүдэ дуулахада, хоёр хөдөө — урданай бэрээдүүд һургагдарагдадаг байгаа ёһотой. Олонхи ушарта урданай бэрээдүүд, илангаһаа үгыһангээ эхэ эсэргэнгэ басагад башуулай бэри болохо-до, ёһотой барлаг байха үйлэтэй һэн бээ. Энэ ушары түүхын хууданһаа мэдэһэбди.

Мүнөөнэй бэрээдүүдэй байдал тад ондоо ааб даа. Минии хадам эхэ өөрынгоо залуу наһыне, бэри ябаһан үе сагаа дурдан хооржэ һуудаг бэлэй. Өөрөө 1905 ондо түрэнһэн, урданай тээшэ байхаршье һаа, мүнөөнэй совет хадам эхээ гэршэб гэжэ мэдэрдэг байгаа ха. Төд мүнөөнэй бэри гэршэб гэжэ хадам эхэдээ хүндэлэн үгэ хэлэжэ нэгээтэйшье үзөөгүйб!

Хадам эхын үүргые бэе дээрэ даажа абаад байхада, хадам эхынгээ һайхан жэшээ даган дууржаа, бэридэ зөөлхөнөөр хандаха гэжэ оролдогшоб.

Гэхэ зуура хүүбүүн бэри хоёронгоо эбтэй һайхан һуугаал һаа, намда ондоо юун хэрэгтэйб даа! Бэридэ багтэдэггүй хөдөм эхэнүүд энэрхэбди бэ хэблэртэй аша. Тимһэнүүд бэрээдүүд тухай, хүшэрһэн, алдэрһэн хадам эхээ гэршэһэдэг, эхэ хөхөөншье илгадаг эхэнэрүүд тухай шэрүүжэ хэрхэн бэшэһэн статьянууды уншагдаша. Имэ ябадал хадаа үлгэргүй муухай юумэ гэршэ ааб даа. Имэ муухай ябадал гардаг бэринүүд хүн зондо шоо үзүүлэхэ, шобто харуулаха, хүндгүй байха болоно.

Олон соһоо шэлэжэ, хүүбүүднэй дурлаал хадаа, хадамга гараха зүбөөнөө үгэжэ, гэртань өрөөл хадаа үбгэнэйгоо эхэ үргэжэ (хэрбээ үргэмжин байһан), тэрэнтэй гэхэ һайнаар хандаха гэршэ бэрин нангин уялга. Илангаһаа неһатай болоһон хүндэ бэрин зоолон энэ юунээшье үнэтэй.

Үгын зоолон,
Эдэнэй зоолон —
эдэ гурбан зоолоние баримталһан бэри мүнөө сагай эрхим бэри гүлээхэ байна.

Баргад бэри байгаа гэршэб гэжэ өөрыгөө магтаха һэдлэг гэртанэ бэшэб даа. Хүндэтэ уншагдад неһае зүбөөр лэ ойлогхой гэжэ хүсэхэ байһаб, Юндэб гэхэдэ, би гансаараа бэшэб. Нүхэрөө алдад, хадам эхээ һайханаар үргэһэн, үргэжэ байдаг бэринүүд манай нотагта олон байха.

Жэшээнь, хүршэ нотагайнмай — Эгэтын Адагай дунда һургуулин багша Е. Ц. Будаева-Дашидондокова баһал залуугар нүхэрһөө гэршээдэ, баганууд үхүбүүдтэй үлөө һэн. Үхүбүүднэй хадам эхэн үргэлсэжэ, хүл дээрэнь гэрлэһаа. Мүнөө һаа гэратай хадам эхэн бэридэ һайханаар үргүүлжэ, сэрхууһан һуудаг. Даша-Жансан хадаа хүтэһэн гансахан хүүбүүн байгаа. Төд хүнэй һанаашар болодоггүй юртэмсэ ха юм даа.

— Эхэмнэй мандаа үргүүлээ бэшэ, манга үргэжэ һуудаг ааб даа, — гэжэ Евгения Цыденова хэлээдэг. — Хадаа түшэжэ һууна гэшэбди...

Зүб даа. Хэршье үтэлһэн алдарһаншье һаань, — өөрыншье, хадамшье бай — эхэ эсэргэе хажуудаа хэдэ һуухада, бидэ үнэхөөрөө хадаа түшэһэн шэнги байдагби. Бишье хадаа түшэжэ һуутараа, хадам эхынгээ мордохожод, тулгагүй болоһон шэнги болонхойб. Гуша шахуу жэлдэ хажуудан байхада, юунһээшье дүтэ, түрэл болоһонһон байгаа хэд даа.

Төд мүнхэ наһатай хүн энэ дэлхэдэ үгы һанмай даа. Тимһэл хадам эхэ эсэргэе — хадамшье, түрэлншье бай! — һайханаар үргэжэ, сэдхэлншье гомдоонгүй, сэрхууһан байлгэжа, хойноһон гараха — бултанайман нангин уялга. Залуушуулай зүрхэндэ орогтор энэниие олгойулаха шухала. Энэ хадаа залуу үетэйгэ сэдхэл бодолые хүмүүжүүлгын таһаршайг хуби болоно.

А. ЦЫДЕНОВА,
Ярууны районий Үлгэр дунда һургуулин багша.

НОМОЙ ТАГ

«ХУН ШУБУУН»

буун минии лэ жэгүүртэн бэшэ, харин арад зоний һүлдэ, үндэр поэзиин одо заяан гэжэ һанагдана. Тимһэл хадам автор тэрэнһээ хэсхэл үрүгөө һаанэ бэшэ гү! Эрээдүйе хаража бэшэ — Эрээдүүдэ этгээхэ хэрэгтэй. Бэрхэрһөө бүтээхэ бэшэ — Байдалаал үргэхэ хэрэгтэй. Харанхыне гэрэл хусэбэл, Худалыне үнэн хусэдог.

Сагые ажабайдал ахибал, Зоболонгые жаргал ахидат. Эрээдүйе Ямар нисдоор харанашин — Шинихээр шарайн сэлмэхэ.

Ямар сэдхэлээр айганоһонби — Шинии һанаашар эрээхэ — Намжална.

Богонөр хэлэбэл, саган хара хоёрой хоорондо боложо байдаг тэмсэл тухай, дайнай аюул тухай, байгалине, акамидаралые аршалан хамгаалха тухай уран һайхан хэлээр поэма соо хэлэгдэнэ.

Энэ поэмынгээ нэрээр нэрлэгдһэн ном соогоо «Зүүднэй дурдалга», «Нойргүй хун шубуун» автор хоёр. Хун шубуун

«ХУН ШУБУУН»

һана гэхэн үшөө гурбан шэнэ поэмаһа Галина Раднеева оруулһан байна. Тимһээ «Гуламтын дуун» гэжэ Москвагай «Современник» хэблэлээр гаргууһан поэмаһа энэ ном соогоо оруулаһгүй байна.

«Зүүднэй дурдалга» гэжэ поэмаһа дэлхэйн дэлхэй болго, бүрилдэн байһан үе сагта манине абаашад, эхний эхэ тэмсэлые харуула. «Гэсэрэйн» маягаар «Һагалтууд» бэшгэдһэн гэхэ гү, али «Зүүднэй нэгдэлһэн һалаа», «Зүүднэй нэрлэгдһэн табан һалаатай поэма соогоо автор энэ дэлхэйгэ хуби заяан тухай тон шухала асуудалнуудые табжа байна.

Мүнөөдэрэй түби дэлхэйн хүн зоний сэдхэл зүрхине хүлгүүлжэ байдаг зүйлнүүд тухай хэлэхэдэ, метафорануудые, элгээтүүлгүнүүдэ, ушаршье уран аргануудые пот хэрэглэе. «Һүнийн нойрдахи бэрээдэ» («Нойргүй хүн» гэхэн поэма) гэжэ бүлэгтэй эхиндэ имэ мүнүүдэ уншагдана.

Һүнхэлээ Дун сагаан бүрэмжин гүнхэй, Зүрхэмнэй һэргэнэ, шэхэмни һонор Дайе дараха хүсэмни алтай! Зэбэгтэ эсэргүү мүнүүдэ досоонь.

Һүнхэлээ — Далайдал шэрэгшүүд ангийн этгээл, Шиний этгээл,

Эрнэ зэмсэгтэй үзүүр хурса, эдир наһанай зориг хурса.

Хурса хутага шөхөдэ туһагүй, хурсаха сэдхэл бөхөдэ туһагүй.

ОНЬОН ҮГЭНҮҮД

Холоһоо матамал шарга хурдан, холоһоо гатамал эрдэм хурдан.

Бодолгүй хүн — эсэсэрхүү, шадалгүй хүн — хоролхүү.

Хууд үгэ үнэгүй, хуурай модон наамагүй.

Сээт хүнэй сээжэ һонор, һалан хүнэй һанаан балар.

Ехэ ябаһан хүнһөө буһра, ехые хараһан хүнһөө һура.

Хоёр сэсэн — хүсэн, хоёр тэнэг — наадан. Эрдэмнээ үлүү эрдэнэ үгы.

Һайн нүхэр шулуун хэрэмһээ бата, Гарай хүстэй хун ганса хүнине дншлэхэ, эрдэмтэй хүстэй хун мянган хүнине дншлэхэ. Хормойн ута хүл өрхөө, хэлэнэй ута хүзүү өрхөө.

Дурандал дундаршай минии хүсэл, Нюдоороо хараха гэхэн гайхалин, Наһаараа дуулаха гэхэн байдалкин.

Тэндэ — Аһир юумые дүтлүүлхэгүй дээрлэхүүдэ баһууһан бэшэ дэлхэйн. Атаа мээндэ хүсэгдэхгүй аластай Дайсада дэбһүүлхээр бэшэ хилэмни.

Эдэ поэмынүүд тухай шүүмжэлгэдэ өһөдһонгөө үгы хэлэжэ, шэнхэлэхэ ёһотой гэхэ хүлэгдэнэ. Энэмнэй дүрбэн шүлэг бэшэ, урда түгэдэр дүрбэн поэма бүтээгдэжэ, ном болгодого, номой таг дээрэ табигдаба шуу. Тимһээ эхэ шүүмжэлгэдһэй сэнгэлтэ үгээ хэрэгтэй.

Залуу уран зурааша-график Баяр Тайсаев Буряадай космополый шенгай лауреат Галина Раднеевагай «Хун шубуун» гэжэ уянгата поэмынүүдэй номые ехэ зохиодор, удхынь гаргажа шэнхэлгэдһэн байна. Номой ноур талдаа залаата далаа һэбнэжэ, мөн-мөнэ нидгэхээ ээлжэе байһан дун сагаан хун шубуун зурагтай. Номой гадаргай ногообот үнгэ хадаа мүнхэ ногообот үнгэтэй дэлхэйн үгыне һануулаха, сэдхэлдэ найдал түрүүлһэн шэнги.

Ц. ЦЫРЕНОВА.

«Унашал ульгамаа жөбөрлүүлэе...» В. НАМДАКОВОЙ фототюд.

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: индекс 670000

УЛАН-ҮДЭ, ул. КАЛАНДАРИШВИЛИ, 23, редактор — 2.50.96, приемная — 2.54.54, зам. редактора — 2.68.08, зам. редактора — 2.62.62, отв. секретарь — 2.50.52, секретариат — 2.66.76; отдел: партийной жизни — 2.60.91, пропаганда — 2.56.23, промышленности и строительства — 2.61.35, сельского хозяйства — 2.64.36, 2.63.96, советского строительства в быту — 2.69.58, культуры и школ — 2.60.21, 2.57.63, информации — 2.34.05, переводов — 2.54.93, писем в селькоры — 2.67.81, корректура — 2.33.61, выпускающие — 2.35.95, собственные корреспонденты: п. Баргузин — 91.1.44, г. Закаменск — 34.33, п. Кырэн — 91.7.18, Северобайкальск — 35.73, п. Хорлук — 35.6.99.

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательства, полиграфии и книжной торговли: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 35. И-03432. Заказ № 91. Индекс 04609

Шэнэ шүлэгүүдэе

ЮРТЭМСИ ДҮРБЭНҮ

Буряад арадай муу аман зохёолшо багшан дэрдэй. Тэдэнэй хөдөм жэжэ «Юртэмсин дүрбэнүү» гэхэн ном тухай хэдэн үгэ бэшэһэн. «Шежен гурбалган дүрбэлжин» гэжэ хэлэ ёһоор, дүрбэлжин үгэ уншагдаһа, хэлэгдһэн һайхан байдаг ха м. «Бэн тэгшэ айла» дүрбэлжин хургаха, хүмүүжүүлэе байнабади.

Ямаршье газарта элбэгдэ эон һонин дурдадаг байна. Ижигтэ дээр газарай булаг соо хүнэй һанаан сээрэ соо нүүдье мэдэхэ байһаг би.

Гын районий Барвеса һургажа ажануудад Дансаран Гара Сажанцыбиов «Улуу» ринин үнгэ сээрэ, үгэ шарай сээрэ» гэхээр «Улуынэй забһаран мэдэ гө, үдэрөөр оройноһон гөжэ мэдэхэ байһаг би.

Болов Дуржо гэжэ үлгэдон бургай дун шенгэ хүнэй үгэ шенга гээ һаа Энэ мэтээр болоһон «Юртэмсин дүрбэнүү» гэхэн номой угаа баян байһан нагдана.

«Буряд үнэн» газетин «Топи» хуудалһан догдон «Морин эррэхэ хай мүнхэрһэн мур үр соо «дүрбэлжин» үгэһа байна. Төд эхэ элбэг үгэнүүдтэ нэмэжэ, «дүрбэлжин» болгодог рэнэ. Нүхэр Б-Б. Мана имэ һайхан үгэнүүдэ луудад байһан туга өгжэ үгэнүүдэ мэдэе ёһотой.

Һайн хүндэ мур өһон һайн мориндо элбэг муу хүндэ элбэг муу мориндо элбэг Харуу хүндэ мур өһон Хашан мориндо элбэг Угытай хүндэ өн хил Ухэлэн хүндэ мур өһон һамга абаһан туга өгжэ бэрэ.

Азарга уһанан туга өгжэ бэрэ.

Тарган моринтой үгэ бэрэ.

Табатгаа эдэлэй мур өһон.

Ульган морин гэрэ бэрэ.

Урин һалкин гэрэ бэрэ.

Урагшайт зам дөр бэрэ.

Уймар абадал һай мур үрэ хүүгэд һургагдана. Шархи элбэг мур өһон Шалбаан мориндо элбэг Ц. НАЙДЭН

Редакторай фототюд Ц. Б. ЦЫРЕНОВИ